
Διδακτικές Επισημάνσεις

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ
ΧΑΝΙΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

13 & 19 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2018

Βασικός στόχος: η δημιουργική αυτοτέλεια του Γυμνασίου

Βασικές προϋποθέσεις

- Η **προτεραιότητα** της διδασκαλίας έναντι της αξιολόγησης.
- Η αξιολόγηση **υπηρετεί** τη διδασκαλία ως διαδικασία αναστοχαστική και ανατροφοδοτική.
- Το Γυμνάσιο **δεν είναι παράρτημα** του Λυκείου· η διδασκαλία διαμορφώνεται από το παρόν (ηλικία, ενδιαφέροντα, δεξιότητες) και όχι από τη χρησιμοθηρία του αύριο.
- Η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. μέσα στην τάξη, ή και έξω από την τάξη (π.χ. με φύλλο εργασίας για το σπίτι), η συνεργατική διδακτική προσέγγιση, η δίωρη διδασκαλία. Η αξιοποίηση των προτεινόμενων **σεναρίων – Ανανέωση της διδασκαλίας**
- Η υποστήριξη μαθητών/τριών με εκπαιδευτικές ανάγκες. Πρόνοια για εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης (π.χ. εργασίες με H/Y)

Νεοελληνική Γλώσσα

Ευκαιρία διαλόγου, συζήτησης, βελτίωσης προφορικού και
γραφτού λόγου
Ας αποφύγουμε την αναπαραγωγή σημειώσεων

Η συνδιαμόρφωση της διδακτέας ύλης

- Ο σχεδιασμός της διδασκαλίας δεν χρειάζεται να ακολουθεί τη γραμμική διάταξη του σχολικού εγχειριδίου, αλλά είναι στη διακριτική ευχέρεια των εκπαιδευτικών, σε συνεργασία μεταξύ τους, να κάνουν επιλογές ως προς τη θεματική των διδακτικών ενοτήτων με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών.
- Οι διδακτικές ενότητες θα πρέπει να είναι κοινές για όλα τα τμήματα της ίδιας τάξης, ενώ σε καθεμιά από αυτές θα διαμορφώνεται ένα συνεχές από την κατανόηση μέχρι την παραγωγή λόγου και τον αναστοχασμό-αξιολόγηση (!).
- Η εφαρμογή του διδακτικού 2ώρου

Ενδιαφέρουσες διδακτικές προτάσεις

- ☞ Μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο· αξιοποίηση της συνεργατικής βιωματικής διδασκαλίας
- ☞ Αξιοποίηση οπτικοακουστικού υλικού σύντομης διάρκειας, προερχόμενου από έγκριτες πηγές, που θα συνοδεύεται από ανάλογα φύλλα εργασίας
- ☞ Ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών/τριών για ακρόαση του παραγόμενου λόγου του εκπαιδευτικού και των μαθητών/τριών στη σχολική τάξη
- ☞ Εναλλαγή συνεργατικής και μετωπικής διδασκαλίας

Α' Γυμνασίου

ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Βασικές παράμετροι

- ❑ **Θεματικοί άξονες:** Σχολείο, Φύση Υγεία και Διατροφή, Θέατρο/κινηματογράφος, Δραστηριότητες, Ο κόσμος μέσα από την οθόνη/εικόνα, Αθλητισμός, Γνώση, Τόπος και πολιτισμός (βλ. αναδιάταξη της ύλης)
- ❑ **Γένη λόγου – Κειμενικά Είδη:** Περιγραφή, Αφήγηση, Επιχειρηματολογία, Πολυτροπικά κείμενα
- ❑ **Δεξιότητες:** Κατανόηση προφορικού λόγου, Κατανόηση γραπτού λόγου, Παραγωγή προφορικού λόγου, Παραγωγή γραπτού λόγου, Παράγραφος, Περίληψη
- ❑ **Γραμματικά- συντακτικά φαινόμενα:** Προτάσεις, Ονοματική φράση – Επιθετικός προσδιορισμός, Κλίση ουσιαστικών – επιθέτων, Ρήμα, Οι πτώσεις και οι λειτουργίες τους, Οριστικό και αόριστο άρθρο, Παρατακτική και υποτακτική σύνδεση, Ασύνδετο σχήμα.

Προτεινόμενη αναδιάρθρωση

Διδακτική ενότητα: <i>Γνωριμία και προσαρμογή στο νέο σχολείο</i>	Ενότητες 1 ^η , 2 ^η , πιθανόν 6η
Ενδεικτική διδακτική ενότητα: <i>Ελεύθερος χρόνος</i>	Ενδεικτικές ενότητες 5η, 6η, 7η, 8η, 9η
Ενδεικτική διδακτική ενότητα: <i>Υγεία, άσκηση, διατροφή</i>	Ενότητες για διατροφή, αθλητισμό, υγεία 4η, 8η
Ενδεικτική διδακτική ενότητα: <i>Ανακαλύπτω τη γνώση: Ανακαλύπτω τον τόπο μου</i>	Ενδεικτικές ενότητες: 9 ^η , 10 ^η
ΣΗΜ. Η αφήγηση, περιγραφή και επιχειρηματολογία που περιλαμβάνονται στην τρίτη ενότητα δε θα διδαχθούν αυτόνομα στις εν λόγω ενότητες. Λόγω της σπουδαιότητάς τους, κείμενα αφήγησης, περιγραφής και επιχειρηματολογίας θα διδάσκονται σε όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς και σε όλες τις διδακτικές ενότητες.	

- ✓ Τα γραπτά κείμενα που παράγονται από τους/τις μαθητές/τριες **στο σχολείο** συνιστάται να είναι **6 -7 κατά τη διάρκεια του έτους**, να είναι ενταγμένα σε επικοινωνιακό πλαίσιο και να ορίζεται η έκτασή τους (αριθμός λέξεων).
- ✓ Οι εργασίες των μαθητών/τριών **στο σπίτι** **χρειάζεται να είναι συχνές** και να βασίζονται στα θέματα και τις δραστηριότητες που προηγήθηκαν.
- ✓ Στην περίπτωση που επιλεγεί η αυτόνομη διδασκαλία ο **ενδεικτικός διδακτικός χρόνος για κάθε ενότητα υπολογίζεται στις 10 ώρες**, με τις επισημάνσεις για τη διδασκαλία του λεξιλογίου.

Β' Γυμνασίου

•=====•
ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ
(ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ-ΠΕΡΙΛΗΨΗ-ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ)

Βασικές παράμετροι

- ❑ **Θεματικοί άξονες:** Ταξίδια, Οικογένεια, Φιλία, Σχολείο, Εργασία, Ενημέρωση, Σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.
- ❑ **Γένη Λόγου-Κειμενικά είδη:** Περιγραφή, Αφήγηση, Επιχειρηματολογία.
- ❑ **Δεξιότητες:** Κατανόηση προφορικού λόγου, Κατανόηση γραπτού λόγου, Παραγωγή προφορικού λόγου, Παραγωγή γραπτού λόγου, **Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου, Περίληψη κειμένου-Πλαγιότιτλοι**, Συνοχή ευρύτερου κειμένου, Αξιολόγηση και διατύπωση επιχειρημάτων.
- ❑ **Γραμματικά - συντακτικά φαινόμενα:** παρεπόμενα του ρήματος (διαθέσεις, φωνές, εγκλίσεις, τροπικότητες, ποιόν ενέργειας, χρόνοι, αριθμοί, πρόσωπα), **ενεργητική και παθητική σύνταξη**, προσωπική και απρόσωπη σύνταξη, επιρρηματικοί προσδιορισμοί, αντωνυμίες, παραθετικά επιθέτων, σύγκριση, **σχηματισμός λέξεων με σύνθεση, ετυμολογικά συγγενείς λέξεις.**

Περιγραφικά	Αφηγηματικά	Επιχειρηματολογία
Περιγραφή, προσώπων, χώρων, σκηνών από την καθημερινότητα (π.χ. στην οικογένεια, στο σχολείο κ.ά.)	Λογοτεχνικές, ιστορικές, ρεαλιστικές αφηγήσεις (π.χ. διηγήματα, μυθιστορήματα, στίχοι τραγουδιών, ιστοριογραφικά κείμενα, προσωπικές μαρτυρίες, συνεντεύξεις, ρεπορτάζ, ημερολόγια)	Δημοσιογραφικά κείμενα (π.χ. τίτλοι εφημερίδων, άρθρο γνώμης, χρονογράφημα, γελοιογραφία)
Ενημερωτικό φυλλάδιο, ιστοσελίδα, ταξιδιωτικός οδηγός (περιγραφή με στόχο την πληροφόρηση)	Βιογραφικό σημείωμα	Ενημερωτικό φυλλάδιο, ιστοσελίδα, αφίσα με οδηγίες, συμβουλές (προτρεπτικός λόγος)
Περιγραφή αφίσας, φωτογραφικού υλικού, εικαστικού έργου, στατιστικού πίνακα, χάρτη	Πολυτροπικές αφηγήσεις (π.χ. κόμικς, αφίσες, εικαστικά έργα, φωτογραφίες, ταινίες)	Επιστολή προς φίλους ή/και προς μεγαλύτερους με σκοπό την πειθώ
Μικρές Αγγελίες	Συνοπτική παρουσίαση ενός γεγονότος προφορικά ή γραπτά	Συζήτηση
		Διάλογος με τη μορφή Αντιλογίας/ Δραματοποίηση

Σημαντικές επισημάνσεις

- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν οποιαδήποτε διαδρομή στην επιλογή των διδακτικών ενοτήτων του σχολικού βιβλίου με κριτήριο το θέμα και θα πρέπει να διεξέλθουν **τουλάχιστον πέντε διδακτικές ενότητες διαφορετικής θεματολογίας**, μοιράζοντας τον διδακτικό χρόνο κατάλληλα.
- Προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να προγραμματίσουν τη συγγραφή στην τάξη **πέντε (05) τουλάχιστον εκτενέστερων κειμένων** με καθορισμένο αριθμό λέξεων, που να ανήκουν σε αντίστοιχο αριθμό διαφορετικών κειμενικών ειδών. Στα Εσπερινά Γυμνάσια μεγαλύτερη έμφαση στην παραγωγή λόγου μέσα στην τάξη και στην ανατροφοδότηση λόγω ζωρου.

Γ' Γυμνασίου

ΜΑΚΡΟΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΟΓΟΣ – ΠΛΟΥΣΙΟΤΕΡΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ
(ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ & ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ)

Βασικές παράμετροι

- ❑ **Θεματικοί άξονες:** Ελλάδα, Ευρώπη, Ρατσισμός, κοινωνικά στερεότυπα και προκαταλήψεις. Ειρήνη – Πόλεμος, Ενεργοί πολίτες, Τέχνη, Προβληματισμοί για το μέλλον.
- ❑ **Γένη Λόγου:** Περιγραφή, Αφήγηση, Επιχειρηματολογία.
- ❑ **Δεξιότητες:** Κατανόηση προφορικού λόγου, Κατανόηση γραπτού λόγου, Παραγωγή προφορικού λόγου, Παραγωγή γραπτού λόγου, Περίληψη κειμένου. **Ερευνητική εργασία.**
- ❑ **Γραμματικά - συντακτικά φαινόμενα:** Παρατακτική και Υποτακτική σύνδεση προτάσεων, Δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις, Ευθύς και πλάγιος λόγος, Σχήματα λόγου, **Σημεία στίξης.**

Ενδεικτική αναδιάταξη

1. 3^η ενότητα: «Είμαστε όλοι ίδιοι. Είμαστε όλοι διαφορετικοί». Αποτελεί βασικό θέμα στις ενότητες της Γ' Γυμνασίου, γιατί τίθενται ζητήματα κοινωνικών ανισοτήτων λόγω φύλου, φυλής, κοινωνικής τάξης και άλλων κοινωνικών χαρακτηριστικών.
2. 2^η ενότητα: «Γλώσσα – Γλώσσες και πολιτισμοί του κόσμου». Γίνεται λόγος για θάνατο γλωσσών, για φαινόμενα γλωσσικής ηγεμονίας και γλωσσικού εκφυλισμού, που αποτελούν έκφανση των κοινωνικών ανισοτήτων και του ρατσιστικού φαινομένου.
3. Ενότητες 1 και 4: «Η Ελλάδα στον κόσμο» και «Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαίοι πολίτες». Και στις δύο ενότητες τίθονται ζητήματα ετερότητας και ταυτότητας.
4. 5^η ενότητα: «Ειρήνη – Πόλεμος». Η ενότητα συνδέεται με τις παραπάνω ενότητες ως η ακραία συνέπεια των κοινωνικών ανισοτήτων σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.
5. 6^η ενότητα: «Ενεργοί πολίτες για την υπεράσπιση οικουμενικών αξιών». Η 6^η ενότητα έρχεται ως πρόταση για την αντιμετώπιση του προβλήματος των κοινωνικών ανισοτήτων και της καταπάτησης ανθρώπινων δικαιωμάτων. Στην ενότητα αυτή, ας σημειωθεί, λανθάνει η εσφαλμένη ταύτιση: «Ενεργοί πολίτες = Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις» και όχι «Ενεργοί πολίτες, αυτοί που μόνοι τους ή και σε συνεργασία με άλλους, σε άτυπες ή οργανωμένες ομάδες, οργανώσεις, σωματεία, καταφεύγουν σε άσκηση πολιτικής πίεσης ή σε ένδικα μέσα ή σε εθελοντικές δράσεις ή και σε όλα αυτά μαζί, προκειμένου να υπερασπιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα».

Περιγραφικά	Αφηγηματικά	Επιχειρηματολογία
Ταξιδιωτικός οδηγός	Ιστορικές – ρεαλιστικές αφηγήσεις (μη λογοτεχνικές)	Επίσημες επιστολές προς δημόσιους οργανισμούς και κοινωνικούς φορείς.
Περιγραφή στον διαφημιστικό λόγο	Ειδησεογραφικές ανταποκρίσεις	Γελοιογραφία
Περιγραφή κοινωνικού φαινομένου	Δραματοποιημένη αφήγηση	Δημοσιογραφικά κείμενα
		(Άρθρο, χρονογράφημα, γελοιογραφίες)
Περιγραφή κοινόχρηστων χώρων / δρόμων		Αφίσα – Σλόγκαν – Συνθηματικός λόγος
Περιγραφή προσώπου		Διάλογος – Αυθόρμητος λόγος
Περιγραφή με δημιουργικές συνθέσεις (κολλάζ) – Αφίσες		Προσχεδιασμένος προτρεπτικός λόγος (ομιλία, εισήγηση)
Περιγραφή με πολυτροπικά – πολυμεσικά κείμενα		Επιχείρημα στον διαφημιστικό λόγο

Σημαντικές επισημάνσεις

- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν οποιαδήποτε διαδρομή στην επιλογή των διδακτικών ενοτήτων του σχολικού βιβλίου με κριτήριο το θέμα και ότι θα πρέπει να διεξέλθουν **τουλάχιστον πέντε (05) διδακτικές ενότητες** διαφορετικής θεματολογίας, μοιράζοντας τον διδακτικό χρόνο κατάλληλα.
- Τα γραπτά κείμενα που παράγονται από τους/τις μαθητές/τριες στο σχολείο **συνιστάται να είναι πέντε (05) κατά τη διάρκεια του έτους**, να είναι ενταγμένα σε **επικοινωνιακό πλαίσιο** και να ορίζεται η έκταση τους (αριθμός λέξεων) και να ανήκουν σε **αντίστοιχο αριθμό διαφορετικών κειμενικών ειδών**.

Η τελική αξιολόγηση του μαθήματος

Π.Δ. 126, τ. Α. 211/11.11.2016

☞ Η ωριαία τετραμηνιαία αξιολόγηση ή οι επιμέρους αξιολογήσεις μέσα στην τάξη μπορούν να αξιολογήσουν και διαφορετικά στοιχεία της διδασκαλίας π.χ. περίληψη λαμβάνοντας πάντοτε τη διάρκεια της 1 διδακτικής ώρας.

Κριτήρια επιλογής κειμένου

- Το κείμενο θα πρέπει να είναι παρεμφερές και να μην ταυτίζεται με κάποιο από αυτά που διδάχθηκαν.
 - Το κείμενο θα πρέπει να ανταποκρίνεται στην αντιληπτική ικανότητα των μαθητών/τριών της συγκεκριμένης τάξης και να σχετίζεται με τις θεματικές ενότητες που διδάχθηκαν.
 - Το κείμενο πρέπει να συνοδεύεται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα με τις αναγκαίες εξωκειμενικές πληροφορίες.
- ☞ Προσοχή στην έκταση του κειμένου. Πιθανότητα διασκευής και απλοποίησης.

1^ο Θέμα – 06 μονάδες

Κατανόηση του κειμένου και του επικοινωνιακού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται - Ειδικότερα:

- ο να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν τις πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο,
- ο να επισημαίνουν το επικοινωνιακό πλαίσιο του (τον πομπό, τον/τους δέκτη/ες, το μέσο επικοινωνίας, τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε),
- ο να αναγνωρίζουν το βασικό μήνυμα του και να το συσχετίζουν με τις περιστάσεις επικοινωνίας,
- ο να σχολιάζουν χωρία του,
- ο να εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο «συνομιλεί» το κείμενο με το σκίτσο, τη φωτογραφία κ.τ.λ. που το συνοδεύει.

2^ο Θέμα – 04 μονάδες

Ζητήματα δομής και γλώσσας του κειμένου - Ειδικότερα:

- ο να αναγνωρίζουν τη **δομή** ολόκληρου του κειμένου ή τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου,
- ο να αποδίδουν με **πλαγιότιτλους** ή με τη μορφή διαγράμματος τη νοηματική αλληλουχία του κειμένου & να εντοπίζουν τις **διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις** που βοηθούν στη συνοχή του κειμένου,
- ο να διακρίνουν στο κείμενο σημεία όπου υπάρχει περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία ,
- ο να εξηγούν τη **συνεισφορά της γραμματικοσυντακτικής δομής** κάποιου χωρίου στο νόημα του (π.χ. η χρήση της παθητικής σύνταξης αντί της ενεργητικής) να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των μορφοσυντακτικών δομών (π.χ. η επιλογή να χρησιμοποιηθεί ιστορικός ενεστώτας αντί του αορίστου κ.ά.)
- ο να **μετασχηματίζουν**, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις επικοινωνίας, λέξεις ή φράσεις ή απόσπασμα του κειμένου ως προς την μορφολογία ή ως προς τη σύνταξη ή ως προς τη σημασιολογία/το λεξιλόγιο ή ως προς τα σημεία στίξης ή ως προς το ύφος του κειμένου.

3^ο Θέμα – 10 μονάδες (=5+3+2)

- Ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να συντάξουν ένα κείμενο που να ανταποκρίνεται στη γλωσσική τους εμπειρία, το είδος του οποίου καθορίζεται με σαφήνεια, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο, με το οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου που τους έχει δοθεί ή αναπτύσσουν προσωπικές απόψεις, παίρνοντας αφορμή από το κείμενο.
- Η έκταση του κειμένου που καλούνται να παραγάγουν μπορεί να κινείται μεταξύ διακοσίων (200) και τριακοσίων (300) λέξεων, ανάλογα με την τάξη των μαθητών/τριών.

Νεοελληνική Λογοτεχνία

ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ:

1. Η ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ
2. Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ
3. Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΑΠΟΛΑΥΣΗ

Βασικές παράμετροι (1)

- ζωρο συνεχόμενο, προκειμένου να ολοκληρώνεται η **αναγνωστική διαδικασία** και η παραγωγή ατομικών και ομαδικών εργασιών και δραστηριοτήτων στη σχολική τάξη.
- Αξιοποιούνται παράλληλα τα **διαδραστικά σχολικά εγχειρίδια**.
- Το μάθημα της Λογοτεχνίας νοείται ως **μάθημα κειμενοκεντρικό και μαθητοκεντρικό**. Η διδασκαλία του μαθήματος, όχι ως άθροισμα κειμένων και γνώσεων που πρέπει να δοθούν για απομνημόνευση.
- **Δέκα (10) τουλάχιστον κείμενα**· για κάθε κείμενο αντιστοιχούν πέντε περίπου διδακτικές ώρες· από κοινού επιλογή των κειμένων.

Βασικές παράμετροι (2)

- Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας δίνει πολλές δυνατότητες για τη συνομιλία των λογοτεχνικών κειμένων με τις άλλες τέχνες (ζωγραφική, μουσική, δραματοποίηση, κινηματογραφική απεικόνιση, κ.ά.), ενώ παράλληλα διευρύνει την ποικιλία των δραστηριοτήτων.
- Συνεξέταση κειμένων με τη μέθοδο project
- Παραγωγή λόγου: Αναγνωστική ανταπόκριση – Δημιουργική γραφή
- Αξιολόγηση: Παραγωγή προσωπικών εργασιών πάνω στο κείμενο και σταδιακή απομάκρυνση από τη λογική της αναπαραγωγής έτοιμων απαντήσεων.

Η τελική αξιολόγηση του μαθήματος

Π.Δ. 126, τ. Α. 211/11.11.2016

☞ Η ωριαία τετραμηνιαία αξιολόγηση ή οι επιμέρους αξιολογήσεις μέσα στην τάξη μπορούν να αξιολογήσουν και διαφορετικά στοιχεία της διδασκαλίας π.χ. περίληψη λαμβάνοντας πάντοτε τη διάρκεια της 1 διδακτικής ώρας.

Λογοτεχνικό κείμενο

- Το κείμενο (ποιητικό ή πεζό) που δίνεται στους/στις μαθητές/τριες επιλέγεται μεταξύ των κειμένων που έχουν μελετηθεί στην τάξη. Στην Γ' τάξη υπάρχει και η δυνατότητα να επιλεγεί άγνωστο κείμενο, ομοειδές ή ομόθεμο με τα κείμενα που μελετήθηκαν.
- Το κείμενο πρέπει να συνοδεύεται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα όπου δηλώνονται ο/η λογοτέχνης, ο τίτλος του βιβλίου, η χρονολογία έκδοσης και όποια άλλη πληροφορία (π.χ. ιστορικό πλαίσιο κ.ά.) κρίνεται αναγκαία από τον/την εκπαιδευτικό. Επίσης, το κείμενο είναι δυνατόν να συνοδεύεται από εικόνα.

1^ο Θέμα - 06 μονάδες

Κατανόηση κειμένου – Ειδικότερα:

- α) να εντοπίζουν στο κείμενο (πεζό ή ποιητικό) ορισμένες πληροφορίες, όπως τα πρόσωπα, τον χώρο, τον χρόνο, το σκηνικό, το κοινωνικό πλαίσιο, το πρόβλημα που απασχολεί τα πρόσωπα, κατευθύνει τη δράση τους κ.τ.λ., **τεκμηριώνοντας την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου,**
- β) να αναγνωρίζουν τα βασικά θέματα ή τις ιδέες που απασχολούν τον/τη λογοτέχνη και τη στάση που υιοθετεί απέναντι σε αυτά/αυτές, **τεκμηριώνοντας την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου,**
- γ) να αναλύουν κάποιον από τους χαρακτήρες (κίνητρα, αξίες, επιλογές κ.τ.λ.), **τεκμηριώνοντας την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου,**
- δ) να εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο «συνομιλεί» το κείμενο με την εικόνα που το συνοδεύει.

2^ο Θέμα – 06 μονάδες

Ζητήματα Δομής και Γλώσσας του κειμένου – Ειδικότερα:

- α) να αναγνωρίζουν τη διάκριση ανάμεσα στο περιεχόμενο (τι λέει το κείμενο) και στις επιλογές ως προς τη μορφή (πώς το λέει το κείμενο), επισημαίνοντας βασικά στοιχεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής,
- β) να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες (π.χ. αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, σχήματα λόγου κ.ά.) και να σχολιάζουν τον λειτουργικό τους ρόλο,
- γ) να επισημαίνουν και να αξιολογούν ως προς το αποτέλεσμα που έχουν για τον αναγνώστη μαθητή/την αναγνώστρια μαθήτρια οι γλωσσικές και υφολογικές επιλογές του/της λογοτέχνη.

3^ο Θέμα – 08 μονάδες

- Το τρίτο θέμα αναφέρεται στην παραγωγή γραπτού λόγου και απορρέει από το κείμενο. Προτείνονται ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης και ένα θέμα δημιουργικής γραφής και κάθε μαθητής/τρια επιλέγει ένα από τα δύο.
- Η έκταση του κειμένου που καλούνται να παραγάγουν οι μαθητές/τριες μπορεί να κινείται μεταξύ εκατό (100) και διακοσίων (200) λέξεων.

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (Πρωτότυπο)

Οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ!

Διδακτέα ύλη

- Α΄ Γυμνασίου: Δεν διδάσκονται οι ενότητες 14-18. Οι υπόλοιπες σύμφωνα με τον σχετικό προγραμματισμό.
- Β΄ Γυμνασίου: Δεν διδάσκονται οι ενότητες 1, 10, 15, 17, 18. Οι υπόλοιπες σύμφωνα με τον σχετικό προγραμματισμό.
- Γ΄ Γυμνασίου: Δεν διδάσκονται οι ενότητες (+2), 3, 5, 7, (+10,11) και 12. Οι υπόλοιπες σύμφωνα με τον σχετικό προγραμματισμό. (+)= Εσπερινά Γυμνάσια

Τρόποι νοηματικής προσπάθειας του κειμένου

- Με αξιοποίηση των γλωσσικών σχολίων
- Με αξιοποίηση των γλωσσικών κι ερμηνευτικών σχολίων
- Μετάφραση και συνδυασμένη χρήση των ερμηνευτικών και γλωσσικών σχολίων
- Πιστή μετάφραση λόγω αυξημένης δυσκολίας του κειμένου
- Με τη βοήθεια διαγράμματος

-
- Γ' Γυμνασίου: Τα γλωσσικά σχόλια αξιοποιούνται επιλεκτικά, με στόχο την κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου και την απόδοσή του στη ν.ε. Σε κάποιες περιπτώσεις έχουμε παράλληλη χρήση μετάφρασης.

Βασικοί διδακτικοί στόχοι-άξονες

- Η **κατανόηση (αδρομερής)** των κειμένων σε Α' και Β' Γυμνασίου
– Η απόδοση στη ν.ε. στην Γ' Γυμνασίου
- Η προσέγγιση των γλωσσικών φαινομένων στο πλαίσιο της λειτουργίας τους
- Η διαγραμματική απόδοση του κειμένου
- Η χρήση βιβλίων αναφοράς (Γραμματικής και Συντακτικού) τόσο στην εξάσκηση των μαθητών όσο και στην αξιολόγηση – αυτοαξιολόγηση
- Προτεραιότητα στην **αναγνώριση των γραμματικών τύπων** έναντι της παραγωγής τους
- Από τη συγχρονία στη διαχρονία, από τη ν.ε. στη α.ε.

Σχετικά με την κατανόηση

- Ερώτηση ανοιχτού τύπου με τεκμηρίωση από το πρωτότυπο
- Ερώτηση κλειστού τύπου
 - με αντιστοίχιση αρχαιοελληνικής φράσης και νεοελληνικής διατύπωσης
 - με χαρακτηρισμό Σ ή Λ της προτεινόμενης νεοελληνικής διατύπωσης βάσει του πρωτότυπου κειμένου
 - με αναζήτηση φράσεων, λέξεων με βάση ένα κοινό ερώτημα π.χ. αίτια μίας πράξης, αντιθετικές έννοιες, χαρακτηρισμοί, χρονικοί και τοπικοί προσδιορισμοί των γεγονότων
- Διαγραμματική απόδοση του νοήματος

Σχετικά με τη μετάφραση

- Ας αποφύγουμε την έτοιμη μετάφραση· αντίθετα ας προτείνουμε εναλλακτικές μεταφραστικές επιλογές.
- Ας συνεργαστούν οι μαθητές/τριες ανά δυάδες για την αποτύπωση μίας μεταφραστικής πρότασης και ας αναγνωστούν μέσα στην τάξη.
- Ας εξετάσουμε μικρότερες φράσεις και περισσότερο στοχευμένες, περιορίζοντας τις πιθανότητες της αποστήθισης.
- Ας διδάξουμε πιο δημιουργικά και πιο ελεύθερα, χωρίς να υιοθετούμε την λυκειακή λογική του αδίδακτου.

Α' Γυμνασίου Ημερησίων και Εσπερινών

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας επιδιώκεται να:

α) εξοικειωθούν οι μαθητές με τον αρχαίο ελληνικό λόγο και να:

- Αντληφθούν τις διαλεκτικές διαφορές της α.ε. και να τις συγκρίνουν με τις αντίστοιχες της ν.ε.
 - Εξοικειωθούν με τα γραφικά σύμβολα και τα βασικά χαρακτηριστικά της α.ε. στο φωνολογικό επίπεδο
 - Αντληφθούν την αξία της δασείας, τόσο για την α.ε. όσο και για ορισμένες σύνθετες και παράγωγες λέξεις της ν.ε.
 - Αντληφθούν σε έναν πρώτο βαθμό τις επιβιώσεις στη συγχρονία προγενέστερων φάσεων της ελληνικής γλώσσας
 - Αναγνωρίζουν απλές δομές στο αρχαίο κείμενο, αντίστοιχες με εκείνες της ν.ε. (υποκείμενο/ΟΦ – κατηγορημα/ΡΦ)
 - Διαπιστώσουν πώς σχηματίζονται οι λέξεις της α.ε. μέσα από τη διαδικασία της παραγωγής
 - Διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές στο σημασιολογικό επίπεδο της α.ε. και της ν.ε. γλώσσας
 - Μάθουν να αναγνωρίζουν μέσα στο κείμενο:
 - Τους τύπους των ουσιαστικών και επιθέτων της Α' και Β' κλίσης και ιδιαιτέρως τη δοτική
 - Τους τύπους των χρόνων της οριστικής ε.φ. των βαρυτόνων ρημάτων και ιδιαιτέρως τους τύπους του παρακειμένου, όπου παρουσιάζεται το φαινόμενο του αναδιπλασιασμού
 - Τα απαρέμφατα και τις μετοχές, τα οποία εμφανίζονται στη ν.ε. γλώσσα με διαφορετική μορφή
 - Τους τύπους των προσωπικών αντωνυμιών και των δεικτικών αντωνυμιών *οἷτος, αὐτή, τοῖτο* και να τους συνδέουν με την κλίση του ρήματος
- β) Να εξοικειωθούν με απλά και ενδιαφέροντα κείμενα των παλαιότερων μορφών της γλώσσας μας και να μπορούν να τα κατανοήσουν, απαντώντας σε ερωτήσεις κατανόησής τους.
- γ) Να κινηθεί το ενδιαφέρον τους για τον ελληνικό πολιτισμό.

Β' Γυμνασίου Ημερησίων και Εσπερινών

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να εξοικειωθούν με τον αρχαίο ελληνικό λόγο και να μπορούν να:

- Αναγνωρίζουν μέσα σε ένα κείμενο:

- τους τύπους των ουσιαστικών και επιθέτων της γ' κλίσης
- τους ρηματικούς τύπους της οριστικής των βαρύτονων ρημάτων στη μέση φωνή
- τους ρηματικούς τύπους της υποτακτικής και της προστακτικής των βαρύτονων ρημάτων και στις δύο φωνές, ενεργητική και μέση
- τους τύπους της ερωτηματικής, αναφορικής και αόριστης αντωνυμίας και τη σημασιολογική τους διάκριση παρά τις μορφολογικές ομοιότητες μεταξύ τους (ερωτηματική, αόριστη) ή με άλλα μέρη του λόγου (αναφορικές αντωνυμίες, άρθρα, ειδικός σύνδεσμος ὅτι)

- Διαπιστώσουν πώς σχηματίζονται οι λέξεις της α.ε. μέσα από τη διαδικασία της σύνθεσης, καθώς και ομοιότητες και διαφορές στο σημασιολογικό επίπεδο της α.ε. και της ν.ε. γλώσσας.

- Κατανοήσουν τη συντακτική λειτουργία του αντικειμένου και να διακρίνουν το άμεσο και το έμμεσο αντικείμενο

- Προσεγγίσουν τη δομή του α.ε. λόγου σε πιο σύνθετες μορφές μέσα από τη μελέτη της βασικής συντακτικής λειτουργίας του απαρεμφάτου (το απαρέμφατο ως ρήμα και ως όνομα, ταυτοπροσωπία και ετεροπροσωπία) και της μετοχής (η μετοχή ως ρήμα

Β' Γυμνασίου Ημερησίων και Εσπερινών

και ως όνομα, απλή αναφορά στα είδη της, εξοικείωση με την έννοια της επιθετικής μετοχής).

- Προσδιορίζουν τη συντακτική λειτουργία των προσδιορισμών και να εξοικειωθούν με τους ονοματικούς προσδιορισμούς και ιδιαίτερα με τους επιθετικούς.
- Επισημάνουν τη διαφοροποίηση του ν.ε. λόγου, ως προς την αναλυτικότητά του, σε σχέση με τον α.ε. λόγο.
- Εξοικειωθούν με απλά κείμενα από διαφορετικά κειμενικά είδη της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, αλλά και της μεταγενέστερης και να ασκηθούν στη γλωσσική κατανόησή τους και στην ανίχνευση απλών υφολογικών στοιχείων που τα χαρακτηρίζουν (ιστορικοί χρόνοι, διάλογος, παραινετικός λόγος), χωρίς να επιδιώκεται συστηματικότερη μελέτη τους.
- Συνειδητοποιήσουν ότι η νέα ελληνική έχει τις ρίζες της στην αρχαία και αποτελεί εξέλιξη και συνέχειά της.

Γ' Γυμνασίου Ημερησίων Γυμνασίων

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι μαθητές/τριες καθοδηγούνται να μπορούν να:

α) Συζητούν ιδέες, απόψεις και προβλήματα της αρχαίας εποχής σε σχέση με αυτά της σύγχρονης, επισημαίνοντας τις συνέχειες ή τις ασυνέχειες.

β) Αναγνωρίζουν τη διαχρονική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας και αντιλαμβάνονται τις διαφορές της α.ε. με τη ν.ε..

γ) Επισημαίνουν δομές στο αρχαίο κείμενο αντίστοιχες με εκείνες της ν.ε.

δ) Αποδίδουν το αρχαίο κείμενο σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

ε) Αναγνωρίζουν ό,τι δεν επιβιώνει στη ν.ε. (αναγνωριστικός γραμματισμός) και σχηματίζουν ό,τι επιβιώνει, καθώς και ό,τι υπηρετεί το λόγιο χρηστικό επίπεδό της, σε ό,τι αφορά:

- Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων

- Τύπους των ουσιαστικών *ῥῆγυνή* και *ὀπαῖς*

- Τύπους της οριστικής - επαναληπτικής αντωνυμίας

- Τύπους της ευκτικής ε.φ. και μ.φ. βαρύτονων ρημάτων

- Ρηματικούς και ονοματικούς τύπους του αορίστου β' ε.φ. και μ.φ.

- Τύπους των παθητικών χρόνων

- Τις μορφές και τη λειτουργία του ποιητικού αιτίου – την παθητική σύνταξη

- Τα είδη του μορίου *ἄν*

- Την παρατακτική και την υποτακτική σύνδεση προτάσεων

- Τις δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις (είδη, εισαγωγή, συντακτική θέση).

Γ' Γυμνασίου Εσπερινών Γυμνασίων

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι μαθητές/τριες καθοδηγούνται να μπορούν να:

- α) Συζητούν ιδέες, απόψεις και προβλήματα της αρχαίας εποχής σε σχέση με αυτά της σύγχρονης, επισημαίνοντας τις συνέχειες ή τις ασυνέχειες.
- β) Αναγνωρίζουν τη διαχρονική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας και αντιλαμβάνονται τις διαφορές της α.ε. με τη ν.ε..
- γ) Επισημαίνουν δομές στο αρχαίο κείμενο αντίστοιχες με εκείνες της ν.ε.
- δ) Αποδίδουν το αρχαίο κείμενο σε ορθό νεοελληνικό λόγο.
- ε) Αναγνωρίζουν ό,τι δεν επιβιώνει στη ν.ε. (αναγνωριστικός γραμματισμός) και σχηματίζουν ό,τι επιβιώνει, καθώς και ό,τι υπηρετεί το λόγιο χρηστικό επίπεδό της, σε ό,τι αφορά:

- Τύπους των ουσιαστικών *ἡ γυνή* και *ὁ παῖς*

- Τύπους της ευκτικής ε.φ. και μ.φ. βαρύτονων ρημάτων

- Ρηματικούς και ονοματικούς τύπους του αορίστου β' ε.φ. και μ.φ.

- Τύπους των παθητικών χρόνων

- Τις μορφές και τη λειτουργία του ποιητικού αιτίου – την παθητική σύνταξη

- Την παρατακτική και την υποτακτική σύνδεση προτάσεων

- Τις δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις (απλή διάκριση).

Άρριανός

Ημερήσια Γυμνάσια

Δεν διδάσκονται:

Από την Εισαγωγή: τα κεφ.
IV, VI και VII

Από το κείμενο:

Β' Βιβλίο: το κεφ. 4, 9-11 και
το κεφ. 12, 3-8

Ε' Βιβλίο: το κεφ. 18, 4-6 και
το κεφ. 19, 1-3

Ζ' Βιβλίο: το κεφ. 26, 1-3

Εσπερινά Γυμνάσια

Δεν διδάσκονται:

Από την Εισαγωγή: τα κεφ. IV, VI
και VII

Από το κείμενο:

Α' Βιβλίο: το κεφ. 15, 3-5

Β' Βιβλίο: το κεφ. 4, 9-11, το
κεφ. 12, 3-8

Ε' Βιβλίο: το κεφ. 18, 4-6 και
το κεφ. 19, 1-3

Ζ' Βιβλίο: το κεφ. 26, 1-3

Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση

Βασικός στόχος: η αισθητική απόλαυση

Αξιοσημείωτες επισημάνσεις

- να αποκτήσουν επίγνωση της ιδιοτυπίας που παρουσιάζει η Α.Ε. γραμματεία και στη μορφή και στο ιδεολογικό της περιεχόμενο
- να προσεγγίζουν τα κείμενα σε όσο γίνεται μεγαλύτερη έκταση, με τη βοήθεια του απολύτως απαραίτητου υπομνηματισμού.
- να ανακαλύψουν τις ενδιάμεσες γέφυρες που ενώνουν την εποχή μας με την εποχή των κειμένων.
- να δημιουργούν ομαδοσυνεργατικά το διάγραμμα του κειμένου, εννοιολογικούς χάρτες κ.ά.
- να αξιοποιούν κριτικά τα κείμενα αναφοράς (τα κείμενα των σχολικών εγχειριδίων) αλλά και κείμενα υποστηρικτικά τα οποία φιλοξενούνται στο διαδίκτυο (κριτικός γραμματισμός).

Άλλες επισημάνσεις

- Στοχευμένη και με φειδώ αξιοποίηση του πυκνού υπομνηματισμού και του υποστηρικτικού υλικού
- Η εισαγωγή και τα εισαγωγικά σημειώματα χρησιμοποιούνται ως υλικό αναφοράς
- Η απλή ανάγνωση ως βασική παράμετρος της διδασκαλίας
- Η προτεινόμενη αξιοποίηση του Διαδικτύου
- Οι απαντήσεις των μαθητών/τριών σε ερωτήματα που τίθενται και στα ωριαία διαγωνίσματα δεν πρέπει να βασίζονται σε στείρα απομνημόνευση γνώσεων, αλλά σε κριτική αξιοποίηση του κειμένου και πληροφοριών σχετικά με αυτό.

Πρόταση για την ωριαία αξιολόγηση των Αρχαίων Ελληνικών από πρωτότυπο

- **Α, Β Γυμνασίου:** Ερώτηση κατανόησης (ανοιχτού τύπου) [όχι της μορφής να αποδώσετε το νόημα του κειμένου] **6 μον**
- **Γ Γυμνασίου:** Ερώτηση μετάφρασης επιμέρους αποσπασμάτων ή και διαφορετικών σημείων του κειμένου **6 μον**
- Ερώτηση κατανόησης (κλειστού τύπου π.χ. Σ ή Λ) **4 μον**
- Ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική **4 μον**
- Ερώτηση γραμματικής (αναγνώριση τύπων) **4 μον**
- Ερώτηση συντακτικού **2 μον**

Πρόταση για την ωριαία αξιολόγηση των Αρχαίων Ελληνικών από μετάφραση

- Ερώτηση κατανόησης (ανοιχτού τύπου) [όχι της μορφής να αποδώσετε το νόημα του κειμένου] **6 μον**
- Ερώτηση για τη δομή του κειμένου και τους εκφραστικούς τρόπους **4μον**
- Ερώτηση που αφορά χαρακτηρισμούς προσώπων **5μον**
- Ερώτηση για στοιχεία πολιτισμού **5μον**

Ευχαριστώ για την
προσοχή σας

Email: akisampelaspeo2@gmail.com